

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مَحْسُورًا
يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُ نُورًا يَمْشِي
بِهِ فِي الْيَوْمِ الْقَدِيمِ

1. 2. 9

دانشگاه پیام نور - مشهد	
شماره	QA
تاریخ	۸۶۹
موضوع	۱۵۶/۱۴

دانشگاه پیام نور مرکز مشهد

دانشکده علوم پایه
گروه ریاضی

پایان نامه تحصیلی برای دریافت درجه کارشناسی ارشد
ریاضی محض

عنوان:

میانگین پذیری جبرهای باناخ از عملگرهای فشرده

استاد راهنما:

دکتر علی جلیلیان عطار

دانشجو:

محمدباقر صحابی

شهریور ماه ۱۳۸۵

۱۰۴۰۹۸

اطلاعات درج شده در این سند
توسط سیستم خودکار

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۱۹۱

تاریخ:
شماره:
پیوست:

دانشگاه پیام نور

بسمه تعالی

تصویب نامه پایان نامه

پایان نامه تحت عنوان: میانگین پذیری جبرهای باناخ از عملگرهای فشرده

که توسط آقای محمد باقر صحابی تهیه و به هیئت داوران ارائه گردیده است مورد تأیید قرار گرفت

تاریخ دفاع: ۱۳۸۵ / ۶ / ۲۰ نمره: ۱۷ / ۵ درجه ارزشیابی: عالی

امضاء

مرتبۀ علمی

هیئت داوران

نام و نام خانوادگی

استادیار

استاد راهنما

دکتر علی جلیلیان عطار

استادیار

استاد ممتحن

دکتر ثریا طالبی

استادیار

نماینده گروه آموزشی

دکتر مرتضی آقایی

تحمیدیه و سپاسگزاری :

سخن گفتن اندر زبان آفرید	به نام خدایی که جان آفرید
کریم خطابخش بخش پوزش پذیر	خداوند بخشنده دستگیر
به هر در که شد هیچ عزت نیافت	عزیزی که هرگز درش سربتافت

منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت .
شکر و سپاس بیکران به درگاه ایزد لایزال که اندیشه را در حریم معرفت او راه نیست و پرنده جان خرد را در مسیر شناختش قدرت و یارای پرواز نه؛ شاهین سخن هرچند اوج پر و تیز پرواز ، در آسمان وصف کمالش ناتوان .
دروذ بی پایان بر پیشوای انبیا و مقتدای اصفیا، حضرت محمد(ص) و صلوات الله علیه و علی آله اجمعین الی یوم الدین .

سپاس پاک و درود بی شائبه به معلمان و استادانی که از ابجد خوانی دبستان تا این مرحله دستم را گرفته و سرورانی که با کمال اخلاص و گشاده رویی پرتو آفتاب معرفت و زلال اندیشه خود را ارزانی داشته و غبار ظلمت از صفحه ضمائر و پرده اذهان زدوده و همواره صیقلی بخش آینه زنگار گرفته دلها بودند .

شکر ایزد که بر بنده کمترین منت نهاد و توفیقم عطا فرمود که در مسیر کسب علم و دانش از محضر فیاض گوهرائی گوهرین و خرمن فضل عالمانی نیک آیین ، خوشه چینم و توشه گیرم استادانی ظلمت ستیز و اندیشمندانی خرد فروز که با شمس وجود خویش راه تیره و تار انسان را ضیا و صفا بخشیده و از دریای موج خیز نگاه خویش در شرف ، بزرگی ، مهربانی ، تواضع و انسانیت نثار نمودند .

نگارنده بر خود فرض می داند از استاد گرانقدر و دانش پرور توانمند جناب آقای دکتر علی جلیلیان عطار که راهنمایی پایان نامه را تقبل و با نهایت شکیبایی نگارنده را هدایت و ارشاد فرموده سپاسگزاری نماید.
از استاد گرانقدر سرکارخانم دکتر ثریا طالبی که با فضل اخلاق علمی بنده را مدیون الطاف خویش ساختند و داوری این پایان نامه را بر عهده گرفتند سپاسگزاری می گردد.

از زحمات استاد گرانقدر آقای مرتضی آقایی ، نماینده گروه محترم آموزشی نهایت تشکر و قدر دانی را نماید
از عنایت و توجهات بی دریغ استاد بزرگوار جناب آقای دکتر صحت خواه مدیریت محترم گروه ریاضی کمال تشکر و قدر دانی را دارد.

و، زانوی ادب بر زمین نهاده بر تربت پاک _____ اداری بوسه زند که دستش بگرفت و پایه پا برد
شمعی که سوخت و سوخت و ... تا روشایی بخش محفل اش باشد

در خاتمه بر خود وظیفه می داند از تمامی اساتید گرانقدر دانشگاه پیام نور مشهد و عزیزان زحمتکش کادر دانشگاه بخصوص خانم نبی زاده نهایت قدر دانی و تشکر را نماید. همچنین از دوست عزیزم جناب آقای ناصر خانیار که در نگارش و تدوین این پایان نامه نقشی بزرگ داشتند تقدیر و تشکر نماید.

تقدیم به:

دانشمند فرزانه:

استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر

علی جلیلیان عطار

روان پاک مادرم:

مهربانترین مهرورزان

همسرم:

کسی که رنج زندگی را بی منت

پذیراست، صبور و بردبار

و

تمامی آنانی که رنج

را متحمل شده اند

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۱	۰-چکیده.....
	فصل اول
	پیش نیازها
۳	۱-تعاریف.....
۱۰	۲-میانگین پذیری چیست.....

فصل دوم

- ۱- میانگین پذیری جبرهای باناخ ۲۱
- ۲- حاصل ضربهای تانسوری ۲۴
- ۳- قطرهای برای $M_n(\mathbb{C})$ ۳۱
- ۴- میانگین پذیری بعنوان یک نتیجه از خاصیت تقریب ۳۵
- ۵- فضاهای دوگان ۴۶
- ۶- جمعهای مستقیم ۵۲
- ۷- سوالات بازو جمع بندی ۶۹

فصل سوم

- میانگین پذیری عملگرها ۷۵
- ۱- ساختارهای مدول میانگین پذیری ۷۷
- ۲- میانگین پذیری عملگرها ۸۳

فصل چهارم

- میانگین پذیری عملگرهای یکنواخت ۸۷

۸۸ ..... ۱- میانگین پذیری عملگرهای یکنواخت

فصل پنجم

۹۳ ..... اشتقاق های دوگان ایده آلهای جبرهای باناخ

۹۴ ..... ۱- اشتقاق های دوگان ایده آلهای جبرهای باناخ

۱۰۶ ..... ۲- C^* - جبرها

۱۰۸ ..... ۳- ایده آلهای ماکسیمال

۱۱۱ ..... ۴- مسائل

پیوست

۱۱۳ ..... لغتنامه و مراجع

۱۱۴ ..... ۱- لغتنامه

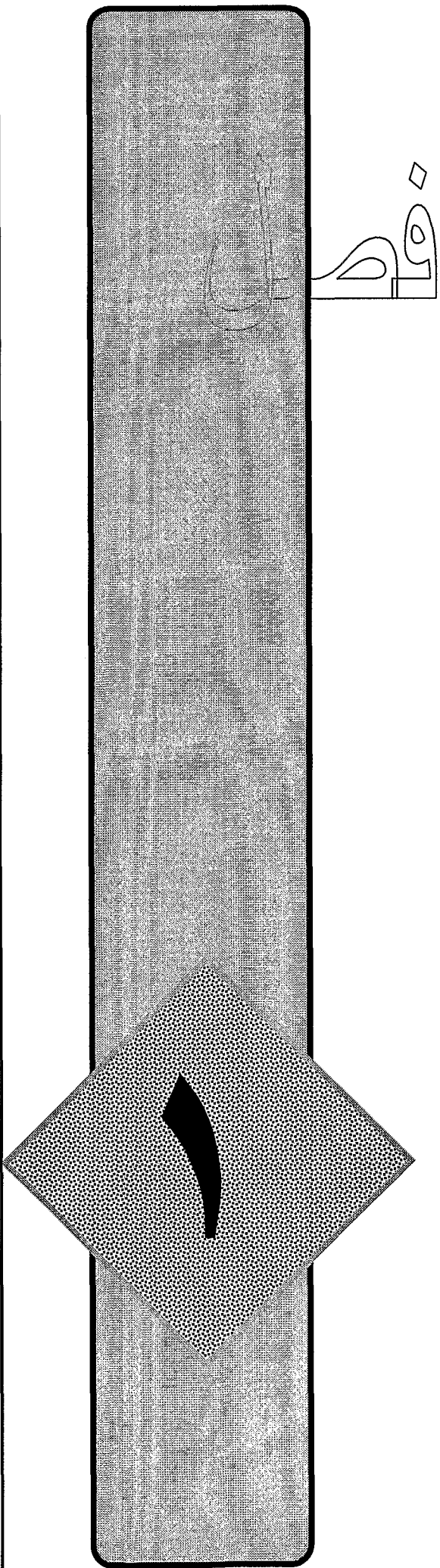
۱۱۷ ..... ۲- مراجع

چکیده

در این پایان نامه، شرایطی روی فضای باناخ X را که تضمین می کند جبر باناخ $\mathcal{K}(X)$ از عملگرهای فشرده، میانگین پذیر باشد را مطالعه می کنیم. یک خاصیت تقریبی متقارن شده از X را که در این وضعیت به اثبات رسیده ارائه می دهیم. این خاصیت بوسیله گروهی از فضاهای باناخ شامل همه فضاهای کلاسیک برقرار می شود. سپس ساختارهایی از فضاهای جدید باناخ را از فضاهای قبلی که خصوصیت جبرهای میانگین پذیر از عملگرهای فشرده را حفظ می کنند، بررسی می کنیم.

فضاهای دوگان، فضاهای پیش دوگان و حاصل ضربهای تانسوری معین، این خصوصیت را به همراه دارند. برای جمع مستقیم، این سوال کاملاً با تجزیه (فاکتورگیری) عملگرهای خطی مرتبط است. در بخشهای دیگر، از سوالات باز، بویژه این مسئله معکوس که چه خواصی از خصوصیات X بوسیله میانگین پذیری $\mathcal{K}(X)$ ایجاب می شوند را مورد بحث قرار می دهیم.

پیشیاها

انتقال پایا: یک اندازه μ روی یک فضای اندازه پذیر (X, m) ، از چپ (از راست) انتقال پایاست اگر

$$\text{برای هر } x \in X \text{ و هر } A \in m \text{ داشته باشیم } (\mu(Ax) = \mu(A)), \mu(xA) = \mu(A)$$

اندازه بورل: اندازه M تعریف شده بر جبر تمام مجموعه‌های بورل در فضای هاسدورن بطور موضعی فشرده X یک اندازه بورل X نام دارد.

اندازه رادن: هر اندازه بورلی منظم مختلط کراندار یک اندازه رادن نامیده می‌شود. منظم بودن به این معنی است که هر مجموعه اندازه پذیر را می‌توان از درون توسط مجموعه هایفشرده و از بیرون توسط مجموعه هایی باز تقریب نمود.

اندازه هارچپ: فرض کنید G یک گروه توپولوژیک آبلی فشرده موضعی باشد و فرض کنید $m \in M(G)$ منظم باشد. اگر به ازای هر زیر مجموعه بورل $E \subseteq G$ و به ازای هر $x \in G$ $m(x + E) = m(E)$ در این صورت m را یک اندازه هار نامند.

پایه زیر متقارن انقباضی: یک پایه $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ در یک فضای ناخ X زیر متقارن نامیده می‌شود اگر $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ غیر شرطی باشد و معادل با دنباله پایه ای $(x_{n_i})_{i \in \mathbb{N}}$ برای هر دنباله صعودی $(n_i)_{i \in \mathbb{N}}$ باشد

پایه نامشروط: اگر $\{e_n\}_{n \geq 0}$ پایه یکا متعامدی از فضای هیلبرت H باشد و اگر T عملگر وارونپذیری روی H باشد، آنگاه $\{Te_n\}_{n \geq 0}$ یک پایه نامشروط است

پیشش: فرض کنید f و g دو تابع اندازه‌پذیری بورل روی یک گروه توپولوژیک آبلی فشرده موضعی G باشد. تعریف می‌کنیم:

$$\int_G f(x-y)g(y) |d_y| < \infty \text{ آنکه به شرط } (f * g)(x) = \int_G f(x-y)g(y)d_y = \int_G f_y(x)g(y)d_y$$

پیوسته یکنواخت : فرض کنید $(x, d), E \subseteq G$ یک فضای متریک باشد تابع $f: E \rightarrow X$ را

پیوسته یکنواخت گویند اگر به ازای هر $\epsilon < \infty$ یک همسایگی V از ϵ در E موجود باشد

$$\text{بطوریکه } x-y \in V \text{ ایجاب کند } d(f(x), f(y)) < \epsilon \text{ وقتی که } x, y \in E$$

تبدیل خطی کراندار : فرض کنید T یک تبدیل خطی از فضای خطی نرم‌دار x به فضای

نرم‌دار Y باشد نرم T را به صورت زیر تعریف می‌کنیم : $\|T\| = \text{SUP} \{ \|T(x)\| : \|x\| \leq 1, x \in X \}$

هر گاه $\|T\| < \infty$ ، آن گاه T را یک تبدیل خطی کراندار می‌نامند .

ترکیب محدب: اگر V یک میدان برداری روی میدان F باشد و $a, b \in V$ و $\mu, \lambda \in F$ آنگاه

$$\lambda a + \mu b \text{ را یک ترکیب محدب از } a, b \text{ نامند اگر } \lambda + \mu = 1$$

توپولوژی : گردایه T ، از زیر مجموعه‌های X را یک توپولوژی در X گویند اگر دارای سه

خاصیت زیر باشد :

$$(1) \quad X \in T \text{ و } \Phi \in T$$

$$(2) \quad \text{هر گاه به ازای } J = 1, 2, \dots, n \text{ آن گاه } V_1 \cap V_2 \cap \dots \cap V_n \in T$$

(3) هر گاه V_0 گردایه دلخواهی از اعضای T (متناهی ، شمارش پذیر ، ناشمارا باشد) آن گاه

$U_0 V_0 \in T$ در اینصورت (X, T) را فضای توپولوژیک و اعضای T را مجموعه‌های باز در X می‌نامند .

تور: یک رابطه دوتایی که یک مجموعه D را جهت دار می‌کند اگر $D \neq \emptyset$ و

$$\forall a \in D \quad (a \leq a)$$

$$\forall a, b \in D \exists c \in D \ni (a \leq c , b \leq c)$$

$$\forall a, b, c \in D (a \leq b , b \leq c \Rightarrow a \leq c)$$

یک تور یک جفت $(D, \leq)$ است طوری که S یک تابع است و S دامنه S را جهت دار می کند.

جبر: گردایه m از زیر مجموعه های X را یک σ -جبر در X نامیم. اگر دارای خواص زیر باشد:

$$X \in M \quad (1)$$

(2) هر گاه $A \in M$ آن گاه $A^c \in M$ که در آن A^c متمم A نسبت به X است.

(3) هر گاه $A = \bigcup_{n=1}^{\infty} A_n$ و به ازای $A_n \in m \quad n=1, 2, \dots$ آن گاه $A \in m$ در این صورت (x, m) را

فضای اندازه پذیر و اعضای m را مجموعه های اندازه پذیر در X می نامیم.

C^* -جبر: اگر H یک فضای هیلبرت و $B(H)$ جبر باناخ عملگرهای کراندار روی H باشد. یک

زیر جبر از $B(H)$ خود الحاق نامیده می شود اگر شامل الحاق هر یک از عملگرهای خود باشد.

زیر جبرهای باناخ از $B(H)$ که خود الحاق اند، C^* -جبر نامیده می شوند.

جبر باناخ: جبر باناخ جبری است مانند A روی میدان F با نرم $\| \cdot \|$ که با این نرم A یک

$$\|ab\| \leq \|a\| \|b\| \quad a, b \in A$$

فضای باناخ بوده و برای هر

جبر بورل: اگر X یک فضای توپولوژیک باش آن گاه کوچکترین σ -جبر شامل همه

مجموعه های باز را جبر بورل از X و آن را با B_X نمایش می دهند.

جبر فون نیومان: توپولوژی عملگری ضعیف روی $B(H)$ ، توپولوژی ضعیف تولید شده توسط

تمام توابع به صورت $\langle Tx, y \rangle \quad T \longrightarrow (x, y \in H)$ است یعنی ضعیف ترین توپولوژی که

نسبت به آن تمام این توابع، پیوسته اند. یک C^* -جبر که نسبت به توپولوژی عملگری ضعیف،

بسته باشد یک جبر فون نیومان نامیده می شود.

حاصل ضرب تانسوری تنگ: Y و X را فضاهای باناخ و α را یک نرم برداری بر روی $X \otimes Y$

فرض می کنیم، و آنرا با $X \otimes_{\alpha} Y$ نشان می دهیم $X \otimes_{\alpha} Y$ را یک حاصل ضرب تانسوری تنگ

X, Y می نامیم، اگر دو شرط زیر را دارا باشد.

(I) یک $k > 0$ باشد بطوریکه برای همه $S \in \mathcal{F}(X), T \in \mathcal{F}(Y)$ عملگر بر روی $X \otimes Y$ داده

شده با $(S \otimes T)_{x \otimes y} = S_x \otimes T_y \quad (x \in X, y \in Y)$ دارای نرم α عملگرهای

حداکثر $\|S\| \|T\| \leq K$ باشد.

(ii) $\mathcal{F}(X \otimes_{\alpha} Y)$ چگال باشد. در $\text{Span} \{S \otimes T \mid S \in \mathcal{F}(X), T \in \mathcal{F}(Y)\}$

دوآل: فرض τ مجموعه تمامی مشخصه‌های پیوسته روی G باشد با $(V_1 + V_2)(x) = V_1(x) \times V_2(x)$ و

τ در واقع τ یک گروه توپولوژیک فشرده موضعی τ $\tau(x) = \frac{1}{v(n)}$ بنابراین $\tau(x) = 1 \quad \forall x \in G$ $\tau \in \tau$

است و $\tau \cong G$ در نتیجه τ را دوآل E گویند.

زیرگروه نرمال: زیرگروه N از E را یک گروه نرمال E می گویند هرگاه: $\forall g \in G \quad gNg^{-1} \subseteq N, n \in N$

زیرگروه نرمال بسته: یک زیرگروه توپولوژیک H از یک گروه توپولوژیک G که نرمال باشد یعنی

$\forall g \in G \quad g^{-1}Hg \subseteq H$ و بسته باشد یعنی $\bar{H} = H$ یک زیرگروه نرمال بسته از G نامیده می شود.

عملگر فشرده: اگر X, Y فضاهای باناخ باشند و U گوی واحد باز در X باشد آنگاه یک عملگر

$T \in B(X, Y)$ فشرده نامیده می شود اگر بستار $T(U)$ فشرده در Y باشد.

عملگر نرمال: یک عملگر $T \in B(H)$ نرمال نامیده می شود اگر $TT^* = T^*T$ که دوآل

T^* عملگر الحاق حاصل از T است

فضای اندازه: فرض کنیم S مجموع ناتهی باشد یک σ - جبر روی S گردایه‌ای است مانند x از

زیر مجموعه‌های S به قسمی که:

$$s \in m \quad (1)$$

(۲) اگر $A \in m$ آن گاه $S - A \in M$

(۳) اگر $\{A_n\} \subseteq m$ آن گاه $\bigcap_{n=1}^{\infty} A_n \in m$ در این حالت S را یک فضای اندازه‌پذیر و اعضای m را

مجموع اندازه‌پذیر گویند.

فضای باناخ: فضای خطی نرم‌دار X فضای باناخ گفته می‌شود هر گاه هر دنباله کوشی در این فضای

همگرا باشد.

فضای باناخ اولیه: فضای باناخ X ، اولیه نامیده می‌شود اگر برای هر تصویر کراندار Q بر روی X ،

یا QX یا $(I-Q)X$ با X یکرخت باشد

فضای باناخ A -دومدولی: برای هر جبر باناخ A یک فضای باناخ X یک A -دومدولی باناخ

است اگر X یک A -دومدولی باشد و یک مقدار ثابت k موجود باشد بطوریکه نا مساویهای

$$\|a \cdot x\| \leq k \|a\| \|x\|, \|x \cdot a\| \leq k \|a\| \|x\|$$

برای هر a در A و x در X برقرار باشد.

فضای توپولوژیک موضعاً فشرده: X را موضعاً فشرده گوئیم در صورتی که هر نقطه از X

همسایگی مانند u داشته باشد به طوری که $\bar{u}$ به عنوان زیر فضای X فشرده باشد.

فضای خطی توپولوژیک: فرض کنیم α یک توپولوژی روی فضای خطی X باشد طوری که:

(۱) هر نقطه X یک مجموعه بسته باشد ۲- عملگرهای جمع و ضرب اسکالر در X نسبت به τ پیوسته باشد در این صورت τ را یک توپولوژی برداری روی x و x را یک فضای خطی توپولوژیک می‌نامیم. اگر X و Y دو فضای خطی توپولوژیک باشند. مجموعه همه عملگرهای خطی کراندار از X به Y را با $B(X, Y)$ نمایش دهند.

فضای خطی نرم‌دار: فضای برداری مختلط X را یک فضای خطی نرم‌دار نامیم اگر به هر $x \in X$ یک عدد حقیقی نامنفی مانند $\|x\|$ به نام نرم x چنان مربوط شده باشد که:

$$(۱) \text{ به ازای هر } x, y \text{ در } X \quad \|x + y\| \leq \|x\| + \|y\|$$

$$(۲) \text{ اگر } x \in X \text{ و } X \text{ اسکالر باشد } \|\alpha x\| = \|\alpha\| \|x\|$$

$$(۳) \|x\| = 0 \text{ تساوی } x = 0 \text{ را ایجاب می‌کند.}$$

فضای دوگان: فضای دوگان از یک فضای برداری توپولوژیکی X عبارت است از فضای برداری X^* متشکل از تمام تابع‌های خطی پیوسته روی X

فضای هیلبرت: فرض H یک فضای ضرب داخلی باشد، فضای نرم‌دار X را یک فضای پیش هیلبرت نامند. هرگاه بتوان آن را از یک ضرب داخلی روی H بدست آورد، حال اگر H نسبت به این نرم کامل باشد H را فضای هیلبرت نامند.

قضیه گوته- لورچ: هر پایه نامشروط در فضای هیلبرت مساوی پایه یک‌متعامد است و برعکس

میانگین پایای چپ: اگر $\mathcal{F}$ انتقال پایای چپ باشد به این معنی که $\lambda_s f$ در $\mathcal{F}$ برای هر $s \in G$ و $f \in \mathcal{F}$ باشد، و اگر m میانگینی روی $\mathcal{F}$ باشد بطوری که $m(\lambda_s f) = m(f)$ برای هر

$s \in G$ و $f \in \mathcal{F}$ باشد، آنگاه m میانگین پایای چپ روی $\mathcal{F}$ نامیده می شود

قضیه نمایش ریس: فرض کنید X یک فضای هاسدروف به طور موضعی فشرده بوده و T یک

تابع خطی مثبت به $C_c(X)$ باشد، در این صورت یک σ -جبر مانند m در X هست که شامل

مجموعه های بورل در X می باشد و یک اندازه مثبت منحصر بفرد مانند M بر m هست طوری که:

$$(1) \text{ به ازای هر } f \in C_c(X), \quad \int_x f d_m = \int_x f dM$$

(۲) به ازای هر مجموع فشرده $K \subset X$ ، $M(K) < \infty$

(۳) به ازای هر $E \in m$ داریم $\{V, E \subset V\}$ باز: $M(E) = \inf M(V)$

(۴) رابطه $\{K \subset E\}$ فشرده $M(E) = \sup \{M(K)\}$ به ازای هر مجموعه باز E و هر $E \in m$ که

$M(E) < \infty$ برقرار است.

(۵) هر گاه $E \in m$ و $A \subset E$ و $M(E) = 0$ آن گاه $A \in m$

قضیه هان باناخ: هر گاه M زیر فضایی از فضای خطی نرم دار X بود و f یک تابع خطی کراندار

بر M باشد آن گاه f را می توان یک تابع خطی کراندار مانند F بر X توسیع داد که $\|F\| = \|f\|$

مشخصه: فرض کنید G یک گروه توپولوژیک آبلی فشرده موضعی باشد V را یک مشخصه G

گویند، اگر V یک همریختی $S^1 \rightarrow G$ باشد یعنی $V(x+y) = V(x)V(y)$ $\forall x \in G$ $|V(x)| = 1$

σ -متناهی: اگر X اجتماع تعدادی شمارش پذیر مجموع مانند $E_n \in m$ $n=1, 2, \dots$ باشد که

$M(E_n)$ متناهی است M را σ -متناهی می نامند.

نرم برداری معقول: نرم برداری معقول نامیده میشود اگر نرم دوگانش نیز یک نرم برداری باشد

۲- میانگین پذیری چیست؟

فرض کنید $(Z) \ell^\infty$ مجموعه ای از دنباله های کران دار (مختلط شکل)

با نرم سوپریمم تعریف شده به صورت زیر باشد $a = \{a_n\} \equiv \{a_n\}_{-\infty < n < \infty}$

$$\|a\|_\infty := \sup_{n \in Z} |a_n|$$

بدیهی است که $(Z) \ell^\infty$ با نرم سوپریمم، فضای خطی نرم دار است. فرض کنید M مجموعه

تمام $a = \{a_n\}$ در $(Z) \ell^\infty$ باشد که برایش حد

$$L(a) := \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{2n+1} \sum_{k=-n}^n a_k$$

وجود دارد. روشن است که M زیر فضای خطی $(Z) \ell^\infty$ است و L تابع خطی روی M

با $L(1) = 1$ است (در اینجا ۱ در $L(1)$ جانشین دنباله پایدار $\{a_n\}$ با مقدار $a_n = 1$ برای

تمام n ها می باشد) و $(\|L\| \leq 1)$ در نتیجه $(\|L\| = 1)$ است. با استفاده از قضیه توسعه

هان-باناخ^۱ می دانیم که تابع خطی m روی $(Z) \ell^\infty$ چنان تعریف شده که $\|m\| = 1$ و

$m(a) = L(a)$ برای همه $a \in M$ (بطور خاص $m(1) = 1$) برای $(Z) \ell^\infty$ ، $a \in M$ باید S_a را

برای دنباله تعریف شده توسط $(S_a)_n = a_{n-1}$ نوشت. می توان دریافت که $a - S_a$ در M با

$$L(a - S_a) = 0$$

وجود دارد، با در نظر گرفتن

$$\frac{1}{2n+1} \sum_{k=-n}^n a_k - \frac{1}{2n+1} \sum_{k=-n}^n a_{k-1} = \frac{1}{2n+1} \sum_{k=-n}^n (a_n - a_{-n-1})$$

که به صفر میل می کند وقتی که $n \rightarrow \infty$ و دنباله $a = \{a_n\}$ کراندار باشد. بنابراین

^۱ Hahn Banach

$m(a) - m(S_a) = m(a - S_a) = L(a - S_a) = 0$ نتیجه می گیریم که m تابع خطی روی

فضای $\ell^\infty(Z)$ است به طوری که $\|m\| = m(1) = 1$ و $m(S_a) = m(a)$ برای

هر $a \in \ell^\infty(Z)$ می باشد. بر اساس تعریف هایی که بعد می آید، این امر بطور تلویحی

نشان می دهد که m میانگین پایایی روی $\ell^\infty(Z)$ است و به همین دلیل گروه گسسته Z

میانگین پذیر است. هرچند چنین m یکتا نیست، اما گاهی $m(a)$ به صورت $LIM a_n$

نوشته می شود، که در آن LIM جانشین "میانگین پایایی چپ" و نیز "حدود کلی با ناخ" می شود.

توجه داشته باشید روشی که میانگین پایایی m را روی $\ell^\infty(Z)$ بدست می آوریم، غیر ساختنی

است. این امر اجتناب ناپذیر است زیرا فضای ℓ^∞ بیش از آن "بزرگ" است که بتوان روی آن

عمل ساختن معقولی را انجام داد.

فرض کنید G یک گروه باشد با توجه به تابع f که روی G و $s \in G$ تعریف شده، $\lambda_s f$

و $\rho_s f$ را برای تابع های روی G می نویسیم که از طریق $(\lambda_s f)(t) = f(s^{-1}t)$ و

$(\rho_s f)(t) = f(ts)$ بدست آمده است. خیلی ساده می توان دریافت که، برای هر $s, t \in G$

$\lambda_{st} = \lambda_s \lambda_t$ و $\rho_{st} = \rho_s \rho_t$ و $\lambda_s \rho_t = \rho_t \lambda_s$ به این معنی که λ_s و ρ_t

جابجا میشوند.

فرض کنید $\mathcal{F}$ فضای خطی توابع کراندار (مختلط مقدار) روی G باشد، و فرض کنید

که $\mathcal{F}$ توابع ثابت را در خود دارد. برای $f \in \mathcal{F}$ ، $\|f\|_\infty$ برای نرم سوپریمم f ، یا نرم سوپریمم

اساسی f با توجه به نرمی مناسب می نویسیم.

تابع خطی m روی $\mathcal{F}$ میانگین روی $\mathcal{F}$ نامیده می‌شود، اگر $m(1) = \|m\| = 1$ باشد،
 و یا معادل آن $m(1) = 1$ و $|m(f)| \leq \|f\|_\infty$ برای هر $f \in \mathcal{F}$ باشد. اگر $\mathcal{F}$ انتقال
 پایای چپ باشد به این معنی که $\lambda_s f$ در $\mathcal{F}$ برای هر $s \in G$ و $f \in \mathcal{F}$ باشد، و اگر m
 میانگینی روی $\mathcal{F}$ باشد بطوری که $m(\lambda_s f) = m(f)$ برای هر $s \in G$ و $f \in \mathcal{F}$ باشد،
 آنگاه m میانگین پایای چپ روی $\mathcal{F}$ نامیده می‌شود. میانگین پایای راست روی فضای تحت
 انتقال پایای راست $\mathcal{F}$ را هم به همان روش می‌توان تعریف کرد تنها ρ_s باید جایگزین λ_s
 بشود. اگر میانگینی هم پایای راست و هم پایای چپ باشد، خیلی ساده آن را میانگین پایا
 می‌نامیم. بر اساس تعریفمان، در یافت این امر آسان است که تابع خطی m که در پاراگراف
 قبلی تعریف شد میانگین پایا روی $\ell^\infty(Z)$ می‌باشد، که بطور دقیق فضای تمام توابع کراندار
 روی Z می‌باشد.

حال فرض کنید G گروه فشرده موضعی با اندازه هار^۱ چپ ثابت λ باشد. برای تابع بورل^۲
 کراندار f روی G ، نرم سوپریمم اساسی نسبت به λ را با $\|f\|_\infty$ نشان می‌دهیم $L^\infty(G)$
 فضای تمام (رده‌های هم‌ارزی) توابع بورل کراندار روی G (که در آن توابع را یکی فرض
 می‌کنیم اگر تنها روی مجموعه‌ای از اندازه هارصفر فرق دارند) و $C_b(G)$ فضای تمام توابع
 پیوسته کراندار روی G را نشان می‌دهد. فرض کنید $LUC(G)$ فضای همه توابع بطور
 یکنواخت پیوسته چپ کراندار روی G باشد در این صورت f در $LUC(G)$ است اگر و تنها

^۱ Haar
^۲ Borel